योगः कर्मसु कौशल्यम्।

कर्मयोग शिक्षण प्रसारक संस्था, आपातापा
ता.जि. अकोला व्दारा संचालित

कर्मयोगी बाबासाहेब आपोतीकर अध्यापक व अनुसंधान महाविद्यालय

आपोती खु.।।, ता.जि. अकोला (महाराष्ट्र राज्य)

स्थापना – २००८

एन.सी.टी.ई., महाराष्ट्र शासन मान्यताप्राप्त व
संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती संलग्नित

माहिती पुस्तिका

संस्थापकांचे मनोगत

'योगः कर्मसु कौशल्यम।' बोधवाक्य असलेल्या कर्मयोग शिक्षण प्रसारक संस्था, आपातापा, ता. जि. अकोला द्वारा संचालित 'कर्मयोगी बाबासाहेब आपोतीकर अध्यापक अनुसंधान महाविद्यालय, आपोती खुर्द, ता. जि. अकोला (महाराष्ट्र राज्य) ची स्थापना 2008 ला करण्यात आली आहे. प्रस्तुत शिक्षण महाविद्यालयाचे 'अध्यापकीय व्यक्तिमत्त्वाचा सर्वांगीण विकास' हे ध्येय असून लोकशाही पद्धतीने महाविद्यालय प्रशासन व व्यवस्थापन करण्यात येत आहे. उच्चविद्याविभूषित प्राध्यापक वर्ग तसेच कर्तव्यनिष्ठ कर्मचारी वर्ग येथे लाभलेला आहे. या महाविद्यालयास उत्कृष्ट अशी निकालाची परंपरा लाभली असून संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावतीच्या गुणवत्ता यादीत या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी स्थान पटकाविले आहे, ही अभिमानाची व भूषणावह बाब आहे.

या महाविद्यालयात शिक्षकांसाठी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिकचे एम.ए. (शिक्षणशास्त्र) व शालेय व्यवस्थापन पदविका अभ्यासक्रम केंद्र यशस्वीपणे व सक्षमपणे कार्यरत आहेत.

आपणसुध्दा येथील विविध उपक्रमात सहभागी होऊन आपले व्यक्तिमत्त्व बहुआयामी विकसित करावे तसेच या महाविद्यालयाची विद्यापीठीय उत्कृष्ट निकालाची परंपरा कायम ठेवावी अशी अपेक्षा व्यक्त करीत आहे. आपण या अध्यापक महाविद्यालय शिक्षण स्नातक पदवी घेण्याकरिता प्रवेश घेतल्याबद्दल आपले मनःपूर्वक हार्दिक अभिनंदन करून शुभेच्छा देत आहे.

आपोती खु।।

डॉ.शांताराम गोवर्धन बुटे
संस्थापक तथा अध्यक्ष

कर्मयोग शिक्षण प्रसारक संस्था, आपातापा,

ता.जि. अकोला (म.रा.)

नोंदणी क्र. महा/3681/अकोला, एफ–2871 अकोला

संचालक मंडळ

श्री. दामोदर गोपाळराव कडू

उपाध्यक्ष

डॉ. शांताराम गोवर्धन बुटे

संस्थापक तथा अध्यक्ष

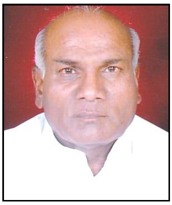

श्री. तुळशीराम दत्तुजी तराळे

सचिव

प्रा.डॉ.विद्या शांताराम राऊत

सहसचिव

श्री. गोवर्धन गोपाळराव मोरे

कोषाध्यक्ष

सौ. करुणाताई शांताराम बुटे

संचालिक व प्रेरक

श्री. सुभाष पुंडलिकराव देशमुख

संचालक

श्री. मनिष शांताराम बुटे

संचालक

श्री. हरिदास महादेवराव फुकट

संचालक

विनम्र भावपूर्ण श्रध्दांजली

प्रेरणास्थान

वै. सौ. सुनंदाताई शांताराम बुटे

अध्यक्षा, कर्मयोग शिक्षण प्रसारक संस्था, आपातापा,
ता.जि. अकोला
(कालखंड : 12 जानेवारी 1993 ते 01 जानेवारी 2011)

जन्म : दि. 16 जानेवारी 1960
निर्वाण : दि. 01 जानेवारी 2011

संत नामदेव महाराज अध्यासन पुणे विद्यापीठ, पुणे तर्फे मा. कुलगुरू यांचे शुभहस्ते संत साहित्य –2011 चा 'स्वामी स्वरूपानंद पुरस्कार' सुनंदा प्रकाशन, अकोलाच्या प्रकाशिका म्हणून मरणोत्तर प्रदान

महाविद्यालयाची ध्येय व उद्दिष्टे

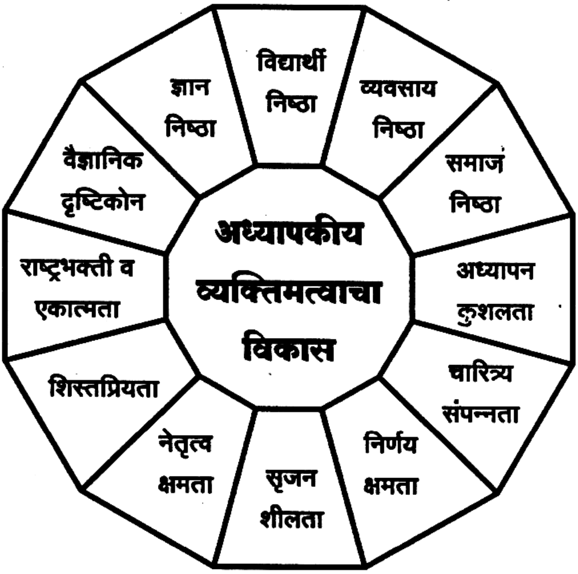

संकल्पना : डॉ. शांताराम गो. बुटे, प्राचार्य

महाविद्यालयीन प्राचार्यांचा कालखंड

अ.क्र.	नाव	कालखंड
1	श्री. श्रीकांत शांताराम उखळकर	01–10–2008 ते 31–07–2009
2.	श्री. संकेत श्रीकृष्ण राऊत	01–08–2009 ते 30–04–2011
3.	कु. सुचिता चंदुलाल बुजुर्गे	01–07–2011 ते 14–02–2013
4.	डॉ. नितीन गोविंदराव वाठोरे	15–02–2013 ते 30–06–2017
5.	डॉ. शांताराम गोवर्धन बुटे	01–07–2017 ते 30–06–2020
6.	कु. सुचिता चंदुलाल बुजुर्गे	01–07–2020 ते 31–01–2023
7.	डॉ. विशाल शिवाजीराव इंगळे	01–02–2023 ते आजपर्यंत

महाविद्यालयीन विकास समिती

शैक्षणिक वर्ष २०२३–२४ पासून

1) डॉ. शांताराम गोवर्धन बुटे	– संस्थेचे अध्यक्ष	– अध्यक्ष
2) श्री. तुळशिराम दत्तुजी तराळे	– संस्थेचे सचिव	– सदस्य
3) प्रा. डॉ. विशाल शिवाजी इंगळे	– प्राचार्य	– सदस्य सचिव
4) प्रा. कु.सुचिता चंदुलाल बुजुर्गे	– प्राध्यापक	– सदस्या
5) प्रा.डॉ.नितिन गोविंदराव वाठोरे	– प्राध्यापक तथा गुणवत्ता हमी समन्वयक	– सदस्य
6) प्रा. प्रविण तुळशिराम तराळे	– प्राध्यापक	– सदस्य
7) श्री. विनोद वामनराव रायबोले	– मुख्य लिपीक	– सदस्य
8) प्रा. डॉ. राजु रामभाऊ रणपिसे	– शिक्षण	– सदस्य
9) डॉ. श्रीकांत शांताराम उखळकर	– संशोधन	– सदस्य
10) श्री. मोहन गणपतराव भोजापुरे	– उद्योग	– सदस्य
11) कु. अंबिका संजय मोरे	– समाजसेवा	– सदस्या
12) श्री. सागर अरूण काळमेघ	– विद्यार्थी सचिव	– सदस्य

प्राचार्य / प्राध्यापक

प्राचार्य :

प्रा. डॉ. विशाल शिवाजी इंगळे

एम.ए. (समाजशास्त्र, हिंदी, विषय संप्रेषण)

एम.एड्., नेट सेट

(शिक्षणशास्त्र), पीएच.डी.

सहा. प्राध्यापक

प्रा. कु. सुचिता चंदुलाल बुजुर्गे

एम.एस्सी. (भौतिकशास्त्र, गणित, विषयसंप्रेषण)

एम.एड्., सेट (शिक्षणशास्त्र)

सहा. प्राध्यापक

प्रा. डॉ. नितीन गोविंदराव वाठोरे

एम.ए. (भूगोल, मराठी, विषय संप्रेषण)

एम.एड्. नेट (शिक्षणशास्त्र, भूगोल),

डी., एस. एम., पी.एच.डी.

सहा. प्राध्यापक

प्रा. श्री. प्रविण तुळशिराम तराळे

एम.ए. (अर्थशास्त्र, इतिहास, इंग्रजी, विषय संप्रेषण)

पी.जी.डी.सी.ए., एम.एड् सेट (शिक्षणशास्त्र)

सहा. प्राध्यापक

प्रा.कु. भारती वसंतराव भालेकर

एम.ए. (मराठी), एम.एड्.

कार्यालयीन कर्मचारी

ग्रंथपाल

श्री. अक्षय किरण गायकवाड

एम.कॉम., एम. लिब.

मुख्य लिपिक

श्री. विनोद वामनराव रायबोले

एम.ए. (इतिहास),

एम.एस.सी.आय.टी.

वरिष्ठ लिपिक

कु. जयमाला संगीतराव खेडकर

बी.ए., एम.एस.सी.आय.टी.

कर्मचारी

श्री. सचिन पुरूषोत्तम बोपटे

कर्मचारी

श्री. संदिप उत्तमराव आपोतीकर

कर्मचारी

श्री. शैलेन्द्र विश्वनाथराव टापरे

महाविद्यालयाची वैशिष्टये

- महाविद्यालयाची स्वतंत्र्य, सुसज्ज इमारत
- उच्च विद्या विभूषित प्राध्यापक वृंद व दर्जेदार अध्यापन.
- विद्यार्थ्यांकडे व्यक्तिगत लक्ष, समुपदेशन व मार्गदर्शन.
- विद्यार्थी व प्राध्यापकांसाठी ड्रेस कोड.
- समृध्द ग्रंथालय, विविध वृत्तपत्रे व मासिके.
- दरवर्षी कर्मयोग व यशवंत वार्षिकांकाचे प्रकाशन.
- मागास, इ.मा.व., विशेष मागास. भारत सरकारची शिष्यवृत्ती व विद्यावेतन
- महाविद्यालय परिसरातच संस्थेच्या सरावपाठ विद्यालयाची सोय.
- शिक्षकी व्यक्तिमत्व विकास करणारे नाविण्य व वैशिष्ट्यपुर्ण विविध उपक्रम.
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिकच्या शालेय व्यवस्थापन पदविका व एम. ए. शिक्षणशास्त्र शिक्षणक्रम.

महाविद्यालयीन निकाल व सर्वप्रथम विद्यार्थी

अ. क्र.	शैक्षणिक सत्र	विद्यार्थ्यांचे पूर्ण नाव	टक्केवारी / सी.जी.पी.ए.	उत्तीर्ण विद्यार्थी टक्केवारी
1	2008–2009	कु.वैशाली गुलाबराव मुंढे	68.25	87
2.	2009–2010	श्री.आशिष अरुण बिहाडे	74.41	90
3.	2010–2011	श्री.मंगेश मनोहर नागापुरे	77.41	97.00
4	2011–2012	श्री.प्रणव ज्ञानदेव कांगटे	75.00	97.50
5	2012–2013	श्री.पंकज सुधाकर मेश्राम	76.41	78.57
6	2013–2014	कु.भाग्यश्री विजय महानकर	73.66	61.00
7.	2014–2015	कु.ममता रमेश मुरई	74.5	71.71
8.	2015–2017	कु.मोनिका अंगतराव फाले	9.02	80.00
9.	2016–2018	कु.रश्मी मनोहर अप्तुरकर	9.07	83.36
10.	2017–2019	कु.पूजा शिवाजी कंड्रे	8.96	87.23
11.	2018–2020	कु.मयुरी सुनिल वडाळ	9.01	94.00
12.	2019–2021	कु.वैष्णवी अनिल कुंडलवाल	9.07	100.00
13.	2020–2022	कु.तृप्ती डिगांबर गावंडे	9.00	94.34
14.	2021–2023	कु.तृप्ती रविंद्र उगले	9.35	89.00
15.	2022–2024	सौ.अनघा नहुष फडके	9.04(10वी मेरिट)	89.09
16.	2023–2025	कु.स्वाती गजानन चहाकर	9.02(5वी मेरिट)	85.18
17.	2024–2026	कु.पल्लवी डिगांबर म्हैसने	8.98	94.23

वार्षिक, राष्ट्रीय सण, उत्सव, जयंती पुण्यतिथी

1) 15 ऑगस्ट – स्वातंत्र्य दिन

2) 05 सप्टेंबर – शिक्षक दिन, डॉ. राधाकृष्णन जयंती

3) 02 ऑक्टोंबर – महात्मा गांधी, लालबहादूर शास्त्री जयंती

4) 28 नोव्हेंबर – महात्मा ज्योतीबा फुले पुण्यतिथी

5) 06 डिसेंबर – डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन

7) 03 जानेवारी – सावित्रीबाई फुले जयंती, बालिका दिन
वै. सौ. सुनंदाताई बुटे पुण्यतिथी
वार्षिक स्नेहमिलन

8) 12 जानेवारी – स्वामी विवेकानंद जयंती, युवादिन
मॉ जीजाऊ जयंती

9) 20 डिसेंबर – संत गाडगे बाबा पुण्यतिथी

10) 26 जानेवारी – प्रजासत्ताक दिन

11) 11 मार्च – कर्मयोगी बाबासाहेब आपोतीकर पुण्यतिथी
बी.एड. पदवी वितरण सोहळा

12) 01 मे – महाराष्ट्र दिन

13) 30 एप्रिल – राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज जयंती
'कर्मयोग' वार्षिकांक प्रकाशन

महाविद्यालयीन शिस्त

1) महाविद्यालयाची वेळ सोमवार ते शनिवार सकाळी 08.30 ते दु. 1.30 राहील. सर्व प्रशिक्षणार्थीनी महाविद्यालयात पूर्णवेळ उपस्थित राहणे बंधनकारक राहील.
2) प्रशिक्षणार्थी प्राचार्याची पूर्ण परवानगी घेतल्याशिवाय अनुपस्थित राहू नये.
3) प्रशिक्षणार्थीची वर्षभर 75 टक्के उपस्थिती नसल्यास परिक्षेचा फॉर्म भरल्या जाणार नाही. याबाबत नंतर कोणतीही तक्रार चालणार नाही
4) प्रशिक्षणार्थीनी स्टॉफ रूम किंवा कार्यालयात कामाशिवाय व परवानगीशिवाय प्रवेश करू नये.
5) प्रशिक्षणार्थीनी सर्व दिवशी महाविद्यालयाच्या गणवेशात उपस्थित राहावे.
6) प्रशिक्षणार्थीनी महाविद्यालयीन प्रात्यक्षिकास पूर्णवेळ उपस्थित राहून प्राध्यापकांनी दिलेल्या सुचनेप्रमाणे ते पूर्ण करावेत व दिलेल्या तारखेच्या आत प्रात्यक्षिकाचे सादरीकरण करावे. अन्यथा होणाऱ्या नुकसानास स्वतः जबाबदार राहतील.
7) प्रशिक्षणार्थीना महाविद्यालयात मोबाईल वापरावर पूर्णपणे बंदी आहे.
8) प्रशिक्षणार्थींचे आपल्या सहकार्यांशी, प्राचार्य, प्राध्यापक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांशी वर्तन नम्रतेचे व सौजन्यपूर्ण असावे.
9) सुचना फलकावरील माहिती व सुचनांचे अवलोकन व पालन करावे.
10) प्रशिक्षणार्थीनी वरील सर्व सुचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे.

नियमित बी.एड्. अभ्यासक्रम सत्र – 1

सांकेतिक क्र.	अभ्यासक्रम	अंतर्गत गुण	तात्विक गुण	एकूण गुण
CC101	बालपण आणि वाढ	20	80	100
CC102	अध्ययन व अध्यापन	20	80	100
CC103	विद्याशाखा आणि विषयाचे आकलन	10	40	50
DSE104 / DSE105	पर्यावरण शिक्षण व आपत्ती व्यवस्थापन (वैकल्पिक) किंवा स्त्री शिक्षण (वैकल्पिक)	10	40	50
EPC106	माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाचे चिंतनात्मक आकलन	50	–	50
P107	सुक्ष्म अध्यापन कौशल्य अभिवृध्दी	75	–	75
P108	एकात्मिक व अभिरूप पाठ	50	–	50
P109	शैक्षणि साहित्य निर्मिती कार्यशाळा	25	–	25
P110	शालेय अनुबंध	50	–	50
P111	नाविन्यपुर्ण शाळेला भेट	50	–	50
			एकूण	**600**

सत्र – 2

सांकेतिक क्र.	अभ्यासक्रम	अंतर्गत गुण	तात्वीक गुण	एकूण गुण
CC201	समकालिन भारत	20	80	100
CC202	अध्ययनासाठी मूल्यनिर्धारण	20	80	100
CPS203	अध्यापन पध्दती 1	10	40	50
CPS204	अध्यापन पध्दती 2	10	40	50
DSEC205 / DSEC206	शैक्षणिक तत्वज्ञान (वैकल्पिक) किंवा शांतता आणि मानवी हक्क शिक्षण (वैकल्पिक)	10	40	50
EPC207	आशयाचे वाचन आणि परावर्तन	50	–	50
P208	शैक्षणिक नियोजन	50	–	50
P209	शालेय अनुबंध	25	–	25
P210	छात्र सेवाकाल (8 आठवडे)	75	–	75
P211	समुदाय सह सामाजिक कार्य	50	–	50
			एकूण	600

नियमित बी.एड्. अभ्यासक्रम

सत्र – 3

सांकेतिक क्र.	अभ्यासक्रम	अंतर्गत गुण	तात्वीक गुण	एकूण गुण
CC301	लिंग, शाळा आणि समाज	10	40	50
CC302	शिक्षणातील मूलभूत संशोधन	10	40	50
CP303	अध्यापन पध्दती 1	10	40	50
CPP04	अध्यापन पध्दती 2	10	40	50
DSEC305 / DSEC306	शालेय प्रशासन आणि व्यवस्थापन (वैकल्पिक) किंवा शिक्षणाचे अर्थशास्त्र (वैकल्पिक)	10	40	50
EPC307	स्व चे आकलन	50	–	50
P308	छात्रसेवाकाल	150	–	150
P309	ऑनलाईन अध्ययन व मुल्यनिर्धारण साधने	50	–	50
P310	कृतिसंशोधन प्रकल्प	50	–	50
P311	योगशिक्षण/स्वास्थ शिक्षण	50	–	50
			एकूण	**600**

सत्र – 4

सांकेतिक क्र.	अभ्यासक्रम	अंतर्गत गुण	तात्वीक गुण	एकूण गुण
CC401	ज्ञान व अभ्यासक्रम	20	80	100
CPS402	अभ्यासक्रम अंतर्गत भाषा	10	40	50
CPS403	समावेशक शिक्षणाची निर्मिती	10	40	50
DSEC404 / DSEC405	व्यवसाय माहिती मार्गदर्शन व समुपदेशन (वै.) किंवा मुल्यशिक्षण (वैकल्पिक)	10	40	50
EPC406	शिक्षणातील नाट्य व कला	50	–	50
P407	छात्रसेवाकाल	150	–	150
P408	वार्षिक पाठ व मौखिक परिक्षा	100	–	100
P409	कला सादरीकरण	50	–	50
			एकूण	**600**

महाविद्यालयीन प्रार्थना

है प्रार्थना गुरुदेव से यह स्वर्गसम संसार हो ।
अति उच्चतम जीवन बने, परमार्थमय व्यवहार हो।।
ना हम रहे अपने लिये, हमको सभी से गर्ज है।
गुरुदेव ! यह आशीष दे जो सोचने का फर्ज है ।।1।।

हम हो पुजारी तत्व के गुरुदेव के आदेश के ।
सच प्रेम के, नीत नेम के, सध्दर्म के, सत्कर्म के ।
हो चीड झूठी राह की, अन्याय की, अभिमान की ।
सेवा करन को दास की पर्वा नहीं हो के जान की ।।2।।

छोटे न हो हम बुध्दी से, हो विश्वमयसे ईशमय ।
हो राममय अरू और कृष्णमय, जगदेवमय जगदीशमय ।
हर इंद्रियों पर ताब कर हम वीर हो, अति धीर हों।
उज्ज्वल रहे सरसे सदा निजधर्मरत खंबीर हो ।।3।।

अति शुध्द हो आचारसे, तन मन हमारा सर्वदा ।
अध्यात्म की शक्ती हमे, पलभी नहि कर दे जुदा ।
इस अमर आत्मा के हमें, हर श्वासभरमे गम रहे ।
मौतभी हो आगयी, सुख दुःख हम से सम रहे ।।4।।

हम भिन्न हो इस देहसे, पर तत्वसे सब एक हो।
हो ज्ञान सबसे एकही, जिससे मनुज निःशंक हो ।
तुकड्या कहे ऐसा अमरपद, प्राप्त हो संसार में ।
छोड़े नहीं घरबार पर, हो मस्त गुरु चरणार में ।।5।।

– राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज

य. च. महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ गीत

एक प्रतिज्ञा असे आमुची ज्ञानाची साधना
चिरंतन ज्ञानाची साधना
ज्ञान हेच संजीवनी साऱ्या जगताच्या जीवना ।।धृ।।

ज्योत जागवू सुजाणतेची सकलांच्या अंतरी
तीच नीवारील पटल तमाचे प्रभात सुर्यापरी
ज्ञानच देऊळ, ज्ञानच दैवत, प्रगतीच्या पूजना ।।1।।

नव्या युगाचा नव्या जगाचा ज्ञान धर्म आहे
त्यातच अमुच्या उजळ उद्याचे आश्वासन राहे
मुक्त करिल तो परंपरेच्या बंदिघरातुन मना ।।2।।

हाच मंत्र नेईल आम्हाला दिव्या भविष्याकडे
न्यायनीतीचे पाऊल जेथे भेदाशी ना अडे
जे जे मंगल पावन त्याची जेथे आराधना ।।3।।

— कुसुमाग्रज

खरा तो एकचि धर्म

खरा तो एकचि धर्म, जगाला प्रेम अर्पावे।।धृ।।
जगी जे हीन अति पतित
जगी जे दीन पद दलित
तया जाऊन उठवावे, जगाला प्रेम अर्पावे।।1।।

सदा जे आर्त अति विकल
जयांना गांजती सकल
तया जाऊन हसवावे, जगाला प्रेम अर्पावे।।2।।

कुणा ना व्यर्थ शिणवावे
कुणा ना व्यर्थ हिणवावे
समस्तां बंधु मानावे, जगाला प्रेम अर्पावे।।3।।

प्रभूची लेकरे सारी
तयाला सर्वही प्यारी
कुणा ना तुच्छ लेखावे, जगाला प्रेम अर्पावे।।4।।

असे हे सार धर्माचे
असे हे सार सत्याचे
परार्थ प्राणही द्यावे, जगाला प्रेम अर्पावे।।5।।

– साने गुरूजी

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ गीत

विद्या चिंतन । विद्या मंथन।।
विद्या सर्जन । विद्या जीवन।।
जनमन जागर, करीत निरंतर, विद्यापीठ चाले
संत गाडगेबाबा तुमचे स्वप्न पुर्ण झाले।।
कुणी न आता खुळे अडाणी,
ज्ञानासाठी विज्ञान कळाले
पर्णकुटीतील प्रतिभेलाही
आभाळाचे पंख मिळाले
दशसूत्राचे अक्षर अक्षर वेद नवा बोले।1।।

किती रंजने, किती गंजले,
किती आंधळे लुळे पांगळे
कर्मयोग निष्काम अचरून
कवेत घेता बांधव सगळे
भूतदयेच्या ओलाव्याने
मानस मोहरले।।2।।

धर्मजातीच्या पलीकडेही
माणूस केवळ माणूस असतो
भेदभ्रमांचे बंध तोडूनी मानवतेचे पुजन करतो
पिढ्या–पिढ्यांचे जीवन दर्शन
विश्वात्मक झाले।।3।।
जनमन जागर, करीत निरंतर, विद्यापीठ चाले

– प्राचार्य डॉ.विठ्ठल वाघ